

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea :
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese :
Joi'a si Duminec'a.
Pretului abonamentului :
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl., v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XII.

Se prenumera :
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile :
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 19.

Joi, 9|21 Martiu

1878.

Press'a europeana si Romania'a.

Brasiovu, 20 Martiu 1878.

Caus'a Romaniei totu mai multu se discuta in tota press'a europeana, numerulu amiciloru acestei tieri, care inainte c'unu anu era micu, este acuma forte considerabilu si cresce din di ce merge. Press'a din Angli'a si Françi'a, din Germani'a si Itali'a, si de unu timpu incóce si cea din Austro-Ungari'a n'are decatu numai cuvinte de lauda pentru viteji'a armatei romane si pentru atitudinea energiósá a parlamentului si a guvernului romanu in cestiunea Basarabiei. Opiniunea publica a Europei civilisate 'si-a datu deja veridictulu seu in cestiunea acést'a si cu bucuria constatamu, ca elu este catu se póte de favorabilu pentru Romania'a. Este, potemu dice, o parere mai unanima a pressei europene, ca Romania'a, dupa atatea jertfe, dupa ajutoriulu insemnatu ce l'a datu Rusiei in resbelulu cu turcii, a meritatu a fi tractata mai omenosu, mai cu crutiare de catra marea putere, care candu se aflá in periculu nu s'a sfiitu a cere cooperarea armatei romane.

Astadi este in generalu recunoscutu, ca fora ajutoriulu romaniloru la Plevn'a rusii cu greu si-ar' fi potutu tiené positiunile in Bulgari'a. Cu catu se recunósce inse mai multu insemnatatea ce a avut'o cooperatiunea armatei romane pentru reusita resbelului, cu atatu mai condemnabila trebuie se appara in ochii lumii civilisate portarea Rusiei, care scie se multiamésca asia de reu fostiloru ei aliatu.

Interessulu generalu ce se manifesta astadi in tota Europ'a pentru sórtea poporului romanu dela Dunare este de-o insemnatate mare pentru viitorulu lui si unu viu documentu, ca nu mai pune la indoiéla nimeni vitalitatea lui. Déca inse Romania'a nu ar' fi participatu la resbelu, déca palosiulu stramosiescu nu ar' fi lucitu cu atat'a splendóre pe campulu de bataie din Bulgari'a, in-timpinat'ar' fi romanii totu acele simpathii, totu acelasu interessu din partea Europei?

Niciodata nu s'ar' fi potutu bucurá Romania'a de simpathiile, de spriginulu moralu alu lumii civilisate intr'unu asemenea gradu, déca armat'a romana nu 'si-ar' fi implinitu atatu de bine datoru a pe campulu de lupta. „Omului vitézu toti ómenii 'sunt amici“ a disu unu principe romanu catra fiulu seu si acést'a se adeveresce astadi pe deplinu in privinti'a Romaniei.

Multiamita portarei intielepte si vitejesci a poporului romanu dela Dunare caus'a Romaniei este si va deveni din ce in ce mai multu o cauza europeana, o cauza a libertatii si a progressului in Orientu. Nu trebuie se ne insielamu. Reluarea faptica a Basarabiei de catra Rusii'a fia in schimb, fia cu forti'a, fia sub ori-ce cuventu, ar' involve calcarea in peciorea a principiului de libertate si de dreptate, amenintiarea esistintei nationale a poporului romanu. Anecsaarea Basarabiei ar' fi, cumu dice memoriulu ce l'a adressatu guvernulu romanu catra cabinetele poteriloru garante — unu periculu constantu de noue incurcaturi in Orientu.

Déca Europ'a nu voiesce se suferé, cá Rusii'a se cutropésca cu timpulu intregu Orientulu, déca voiesce se asigure libertatea guriloru Dunarii si se creeze o pace durabila atunci trebuie se se impotrivésca la cererea nedrépta a Rusiei si se favoriseze consolidarea Romaniei, care in resbelulu acést'a a doveditu, ca merita increderea mariloru poteru.

In ajunulu tienerei congressului este dér' unu presemnu forte bunu pentru caus'a Romaniei, ca press'a europeana si cu deosebire cea germana se ocupa de ea cu cea mai mare atentiune. Candu diuarele mari germane vinu si constata imens'a insemnatate ce-o are reinviuarea spiritului militar, care amortise de seculi, pentru desvoltarea viitoru a Romaniei, candu vorbescu de influinti'a ce trebuie se-o exercite unu principe din cas'a

Hohenzolern in favorulu tierii, candu constata in fine, ca unu Hohenzollern nu pentru aceea s'a liberatu de sub tutoratulu Turciei, cá se devina vasallulu Rusiei, este sperantia fundata, ca vocea Romaniei nu va remané neaudita in congressulu viitoriu.

Provisoriulu.

Budapest'a, 16. Martiu a. c.

In siedinti'a de astadi a presentatu ministrulu-presiedinte Tisza camerei doue proiecte de lege forte scurte, dér' de o insemnatate cu atatu mai grava. Unulu consta numai din 5 paragrafi mici si este intitulatu : „Proiectu de lege, prin care se prelungesce provisoricu validitatea Art. de lege XV si XVI din 1867, a Art. de lege II din 1869 apoi a contractului postalu inchiaiatu cu Lloydulu austro-ungurescu la 18 Nov. 1871, si prin care se sustiene provisoricu starea faptica façiá de banc'a nationala austriaca“ : alu doilea numera numai trei paragrafi si se intituléza : „Proiectu de lege prin care se prelungesce validitatea Art. de Lege XXX : 1877 referitoriu la veniturile si cheltuielile statului pentru exercitiulu primului cuartalu alu anului 1878, pana la 31 Maiu 1878.“

Provisoriulu impacarei dualistice se prelungesce prin aceste legi inca pe doue luni. Guvernele din Vien'a si Budapest'a potu érase se resufe liniscitu, ca-ci li se mai da timpu doue luni spre a se intielege si impacá definitivu. Doue luni intregi amanare ! Ce scurtu acestu spatiu de timpu in viéti'a unui statu, in viéti'a guverneloru inse doue luni facu forte multu, facu a cincea parte dintr'unu anu si unu anu e de multe ori o vecia pentr'unu ministeriu parlamentariu mai cu séma, candu opoziitiunea 'i numera dilele pe degete. Cu voce demissa a depusu dlu Tisza acele proiecte de lege pe biroulu camerei si s'a rogatu se fia considerate de urgente. Cerendu prelungirea provisoriului inca pe doue luni, elu a marturisitu, ca intre regimele dualistice inca nu s'a potutu stabili o intielegere asupra noului pactu, ca realizarez definitiva a acestui'a intimpina din di in di greutati mai mari, c'unu cuventu, ca ministeriulu unguerescu n'a reesitu inca cu pretensiunile sale façiá de austriaci. Ce arma ascutita a datu Tisza in man'a opoziitiunei cu acést'a marturisire indirecta. Ce grave acusatuni nu potea se indrepte din nou contra siefulu cabinetului unguerescu. Tisza era si preparatu se véda ridicandu-se pe vreunulu din ceat'a neimblanditoru kossuthiani si combatendulu cu foculu propriu acestoru eroi parlamentari. Dupa ce a finitu vorbirea s'a scurta se uitá cu ingrigire in giurulu seu cá se véda, din care parte va se se descarge furtun'a asupra. Dér' nimeni nu s'a miscatu. O tacere profunda domniea in bancile opoziitiunei. Unu singuru cuventu nu s'a auditu venindu din partea aceea si partisanii guvernului taceau asemenea. Misteriós'a tacere fú intrerupta numai de catra presiedintele Ghyczy, care enuntia, ca cas'a primesce urgenti'a si decide a se predá proiectele de lege presentate comisiunei financiarie spre esaminare.

Atitudinea linistita si rece a opoziitiunei, rezerv'a ce a pastrat'o camer'a intréga in cestiunea prelungerei provisoriului a surprinsu pe guvernulu si a speriatu mai tare pe adeveratii amici ai lui Tisza, decatu déca s'ar' fi ridicatu incontra-i cea mai apriga opoziitiune. Nici unu respunsu inca este unu respunsu, si guvernamentalii vedu in tacerea parlamentului presemnulu unei furtune mari viitorie. Ce este inse opoziitiunea celoru din steng'a pe lenga pedecile colossale ce se contrapunu in Austri'a realizarei definitive a pactului dualisticu? Austriacii 'si-au pusu odata in capu se nu mai faca unguiloru nici o concessiune noua. La 1867, dicu ei, amu concessu unguiloru cu multu prea multu, ce le amu datu atunci, le damu si acuma, dér' se nu ne céra noue concessiuni, ca-ci atunci mai bine

voimu se ne desfacemu cu totulu de ei, se introducemu uniunea personala.

Acést'a parere domnesce in Austri'a, unde se afla forte puçini amici adeveratii ai dualismului. Numai consideratiuni inalte politice si interesse de partitu au adusu pe nemtii austriaci acolo, cá se se impace c'unu sistemu, care nu se potriviea nicidecumu cu natur'a loru centralistica si astadi é' numai consideratiuni de aceste ii indémna se accepté reinoirea stipulatiuniloru dela 1867. Nemtiloru le place a spune la tóte ocasiunile, ca in catu privesce dualismulu, ei totu ce au facutu si mai facu, facu numai de sil'a impregiariloru. Aceste inse se modifica si se schimba cu timpulu si este intrebare, déca sil'a, ce le-o impune austriaciloru situatiunea politice interne si esterne de astadi, e de natura a'i face se cedeze din nou presiunei guvernului ungaru? Cu tóte ca mai cu séma situatiunea esterna a monarchiei este in momentele de façiá destulu de critica, nu s'ar' poté respunde afirmativu la intrebarea acést'a. Adeveratu, ca atatu in Austri'a catu si in Ungari'a s'a recunoscutu necesitatea reinoirei pactului, spre a evitá óri-ce incurcaturi in laintru, cari nu numai ar' contribui la slabirea si mai mare a prestigiului de care tocmai acuma monarchi'a are mai mare trebuintia, ci ar' poté-o periclitá chiaru in esistenti'a ei. Bine dér', se se inchiaie unu nou pactu, inse cumu? Despre acést'a inca nici astadi nu sunt in claru guvernele contractante. Ele ar' voi si nu ar' voi, intielegerea inaintéza incetu séu nu inaintéza de locu. Se vede din tóta actiunea de impacare, ca ambele parti se supunu cu mare greu necesitatii de a stabili unu nou contractu, care nu multiamesce nici pe un'a din ele. Este numai sil'a impregiariloru, care face pe dlu Tisza se se urce mai la facare a dou'a di in trenu si se plece la Vien'a spre a se intielege cu d. de Auersperg si spre a-'si luá instructiunile dela contele Andrásy. Sub asemenea impregiaru e naturalu, ca maghiarii de o parte si nemtii de alta credu, ca au facutu o mare jertfa deja prin aceea, ca s'au supusu necesitatii de a tratá unii cu altii. Noi amu poté se ceremu cu multu mai multu, dicu unguirii, dér' ne moderamu pretensiunile din cauza, ca impregiarile ne silescu. — Noi nu v'amu mai dá nici ceea ce v'amu datu la 1867, déca n'am fi siliti, respundu austriacii.

De ce se mai repetimu inse ceea ce sciu toti? Pentru momentu numai aceea ne póte interessá se scimu, pe care parte e mai mare sil'a, cine din duoi, unguirii séu nemtii sunt mai multu avisati la realizarea definitiva a impacarei dualistice? Respunsulu nu póte fi greu, evenimintele timpului din urma ne arata destulu de claru, catu de multu s'au schimbatu lucrurile in defavorulu influintei politice a maghiariloru. Déca situatiunea este amenintat'ória, apoi ea ve amenintia pe voi maghiarii mai antaiu si in gradu multu mai insemnatu, este dér' unu interessu mai mare pentru voi a renoi legaturile cu noi, decatu pentru noi a le sustiené. Astfelu vorbescu acuma austriacii cu dlu Tisza, candu acést'a le vine cu noue pretensiuni.

Ungurii nu mai potu dér' speria pe nemti cu situatiunea esterióra. Din contra nemtii voiescu se se folosésca acuma de acestu mediulocu de presiune, spre a reduce pretensiunile unguerescu la nivelulu dela 1867. Ba ei tindu inca si mai departe. S'a formatu deja unu partitu mare, care pare ca si-a pusu de scopu se impedece realizarea definitiva a impacarei, favorisandu ide'a unei prelungiri si organizari a provisoriului esistentu, pentr'unu timpu mai indelungatu. Ómenii provisoriului, cá se-i numimu asia, isi gandescu póte, ca déca se va mai amaná astfelu vreunulu anu doui pactulu dualisticu elu séu nu se va mai realizá de locu, séu va esi cu totulu altfelu de cumu 'lu voiescu maghiarii acuma. —

Apoi si guvernulu austriacu traganesce cestiunea acést'a ardenta prea peste mesura. Abia s'a stabilitu o intielegere despre unu punctu si se nascu earasi noue greutati in privinti'a altui'a. Acuma este earasi cestiunea baneci, care le face dorere de capu, mane va veni alta la rondu si asia mai departe.

N'au dreptu prin urmare guvernamentalii a se ingriji nu numai de sórtea ministeriului Tisza, dér' si de caus'a ce-o reprezenta? Fatalitatea a voitu, cá negociarile pentru impacare se se amene pana intr'o perioda, candu se petrecu cele mai grave intemplari in afara, cari punu in miscare tóta Europ'a. Se credea, ca cu respectu la acést'a si unii si altii se voru grabi a realisá impacarea din laintru pentru cá monarchi'a se póta pasi cu atatu mai forte si energiosu pentru aperarea intereselor sale in Orientu. Dincontra inse, cu catu se incurcau trebile in afara mai multu, cu atatu mai reu era si mersulu negociariloru pentru impacare astfelu, incatu se póte dice, ca evenemintele esterióre au facutu se se véda numai inca in lumina si mai mare neajunselé situatiunei interióre a monarchiei. Nimenea nu se póte mirá dér', ca aceia dintre maghiari, cari vedu si cunoscu acést'a, sunt catu se póte de intristati si ingrijiati. Unulu a esprimatu parerea, ca numai aceste greutati si pedeci ce li se contrapunu mereu, numai convictiunea, ca nu mai merge cumu voiescu ei, ii face pe maghiari a dori atatu de multu resbelulu, dela care fatalismulu loru astépta singur'a mantuire. Parerea acést'a, trebuie se-o marturisimu, contine multu adevéru.

La greutatile ivite pana acuma, cari nelinistescu si intristéza in gradu supremu pe maghiari, le pune corón'a nemultiamirea, ce domnesce chiaru intre ei, in sinulu poporului loru cu pactulu, cu politic'a interióra si esterióra, cu tóte in fine. Opositiunea cresce in tíera pe di ce merge, partidele extreme castiga totu mai multu terenu la poporu, Kossuthianii jóca unu rolu insemnatu in camera si afara din camera. Cu pactulu nu e multiamita opositiunea parlamentaria, pentru-ca voiesce total'a emancipare de Austri'a, nu e multiamitu poporulu maghiaru, pentru-ca nu astépta nici unu bine dela elu. Dér' déca nu s'ar' realisá pactulu? Atunci, 'si dicu guvernamentalii, ar' fi si mai reu, ca-ci amu poté perde totu si ceea-ce avemu. „E reu cu reu, dér' e mai reu fora de reu.“

Tacerea cu care a primitu camer'a ungara proiectele de lege relative la prelungirea provisorului este dér' fórte semnificativa pentru starea lucrurilor la noi. Ea póte se insemne resignatiune, supunere la sórtea neinlaturabila, dér' póte se fia si numai o mania ascunsa in peptu, unu semnu alu unei furtune viitórie. Destulu ca guvernamentalii sunt deodata fórte irritati asupra guvernului, ca nu mai póte face finitu odata cestiunei, ci traganesce impacarea de pe o luna pe alta. Candu nu se face opositiune in camera trebuie se strige totu ómenii guvernului contra guvernului. Candu opositiunea nu dice nimicu, perdu patienti'a partisanii guvernului. Dér' de astadata si au incau cauza de a perde patienti'a. La 31 Decembre 1877, strigau ei mai asta tótna, impacarea trebuie se fia perfecta, unu provisoriu este imposibilu, nerealisabilu. Cu tóte aceste la 1 Ianuaru impacarea nu a fostu perfecta si a trebuitu se intre in domnia provisoriu. Atunci strigau totu acei'a: acestu provisoriu de trei luni (pana la 31 Martiu) este primulu si celu din urma, pana la 1 Aprilu pactulu trebuie se fia neaperatu inchiaiatu. Va veni si 1-a Aprilu si va afía provisoriu prelungitu inca pe doué luni. Cumu va fi situatiunea la 31 Maiu 1878, fi-va atunci impacarea perfecta? Acést'a nu ne-o póte spune acuma nici dlu Tisza, cu tóte ca s'a intorsu de curundu din Vien'a. Dér' pana la 31 Maiu trebuie se fia inchiaiatu definitivu pactulu, ca-ci cu 30 Iuniu se finesce mandatulu camerei presente, esclama din nou foile ministeriale. Va veni si 31 Maiu si care va trai va vedé ce ne va aduce.

Memoriulu romanu.

Foile vienese se ocupa de unu timpu incóce cu totadinsulu de Romani'a si de cestiunea Basarabiei. „Die Presse“, organu oficiosu publica in primulu seu articulu de Vineri unu estrasu dintr'unu memoriu alu guvernului romanu asupra cestiunei basarabice, care s'a tramisu la toti agentii romani din strainatate. Mersulu ideiloru memorandului mentionatu este dupa „Presse“ urmatoriulu:

„Rectificatiunea frontierei Basarabiei stipulata in tractatulu de Parisu dela 1856 si inapo-

ierea la Moldov'a a unui tienutu, care facea partea din vechiulu teritoriu alu Moldovei, aveau unu scopu duplu: 1. Asigurarea liberei navigatiuni pe unu riu, care e ven'a principala a comericiului Europei centrale, prin aceea, ca se incredintá gurile Dunarii unei tieri de insemnatate secundaria, care nu incetá a fi dependenta de resolutiunile poteriloru garante. 2. Prin restituirea unui teritoriu ce a fostu din vechime alu loru, principatele dunarene aveau se fia puse in stare, de a'si implini acea missiune teritoriala si nationalu-economica ce le incumba in favorulu Europei. Prosperarea continua a principatelor dela anulu 1856 incóce este o dovada, ca stipulatiunile de atunci ale poteriloru semnatórie au adusu mari folóse.“

Memoriulu trece apoi la analis'a istorica si faptica a cestiunei si accentuéza mai antaiu, ca desvoltarea tuturor statelor dunarene a fostu totdeauna dependenta de marimea teritoriului celu posedean. Prin tratatele dela 1812 si 1829 Russi'a a luat in posesiune pentru prim'a óra gurile Prutului si ale Dunarei, dér' navigatiunea abia dela 1856 a inceputu a'si luá aventulu, cu tóte ca in tratatele amintite Russi'a a fostu asigurat neutralizarea Dunarei. Memoriulu arata apoi, ca printr'o miciorare a posesiunei dunarene romane, nu ar' perde numai Romani'a, ci intreag'a Europa si descrie situatiunea trista, in care se aflau principatele romane atunci, candu nu aveau nici o particea din Basarabi'a, si candu nici tienutulu Brailei, alu Giurgiului si alu Turnu-Margurelei nu era alu loru. Nu decide atatu posesiunea faptica a unei linie riverane catu mai cu séma posesiunea teritoriului dela marginea riului.

Din punctele aceste de vedere combate memoriulu parerea, cá si candu Romani'a ar' remané prin aneksiunea Dobrogei, cá si pana aci, in posesiunea intregi linie dunarene si a Deltei. Nu trebuie a se trece cu vederea, ca cei doui tiermi dunareni dela Calarasi la Brail'a sunt mai de totu nepracticabili pentru ca sunt baltosi, comunicatiunea cu Dobrogi'a si cu marea négra ar' fi prin urmare fórte ingreuiata; Retrocesiunea Basarabiei ar' insemná dér' nu numai perderea comericiului pe tiermulu stengu dela Calarasi pana la gurile Dunarei, ci posesiunea Dobrogei ar' deveni pentru Romani'a numai o calamitate, o povara, si póte unu isvoru alu unor pericole constante. Cu aceste cuvinte memoriulu face alusiune la viitórea eventualitate, candu principatulu Bulgariei ar' poté se vena odata la ide'a, ca Dobrogi'a a fostu pamentu bulgarescu. Din tóte aceste consideratiuni memoriulu face urmatori'a conclusiune:

„Perderea Basarabiei dupa jertfele de avere si de sange, cari indreptatieau a asteptá o compensatiune mai démna pentru Romani'a, ar' produce faciá cu aceea, ca s'a proclamatu independenti'a, in tóta tier'a o irritatiune, care ar' deveni póte fatala. Europ'a care doresce atatu de multu a ajunge la o pace durabila prin indestularea dreptelor dorintie ale tuturor, se véda se delature si acestu periculu alu unor noue incurcaturi in orientu. Este dorinti'a cea mai ferbinte a guvernului romanu, a ocupá si a conservá postulu de onóre, cei s'a datu prin positiunea la gurile unui fluviu puternicu, care forméza arteri'a principala a comericiului Europei centrale. Este dér' o datorita imperiósá a cabinetului romanu, a declará poteriloru semnatórie, ca adevérat'a independintia a Romaniei, castigata cu mari jertfe, se póte conservá numai prin posesiunea nestirbata a Basarabiei si a Deltei dunarene. Numai in modulu acest'a s'ar' poté asteptá, cá Romani'a se 'si implinéscu cu succesu missiunea, ce ia incredintiat'o la 1856 liberalitatea departe vedietória a Europei in favorulu liberei navigatiuni dunarene.“

Revista diuaristica.

„Die Presse“ din Vien'a, vorbindu despre memoriulu guvernului romanu in cestiunea Basarabiei si constatandu, ca acést'a cestiune importanta, de care se interesséza viu si Angli'a, va trebui negresitu se fia tractata inaintea congressului, dice, ca marile poteru ar' fi aplecate a admite si unu reprezentantu alu Romaniei la congressu, dér' este greu a luá o resolutiune in privinti'a acést'a, ca-ci déca va fi reprezentata Romani'a, nu se póte usioru refusá dreptulu acest'a nici Serbiei si Muntenegrului.

„Neues Wiener Tagblatt“ dice intr'unu articulu intitulatu: „Lasati pruncii se vena la mine“ intre altele:

„Parol'a la congressu va fi: „Déca tu aperi pe chrestinii tei, eu voiu aperi pe chrestinii mei.“ In Orientu se

afla acuma chrestini protegeati de russi si chrestini protegiati de Europ'a, tocmai asia, precumu se aflau odinóca intr'unu micu principatu germanu impartitu intre doué limbi, un'a protestantica, alta catolica, ovrei protegeati de protestanti si de catolici. Russi'a a dusu crucea contra turciloru, a intrebuintatu ide'a chrestina de pretecestu, spre a se face mantuitoriulu slaviloru. Congressulu dice: „Lasati pruncii se vena la mine“, elu estinde protectiunea s'a si preste aci chrestini, cari nu au norocirea a fi bulgari... Resbelele moderne se póta in numele principiului nationalu. Russi'a inse cunósce in Orientu numai nationalitatea slava; poterile inse, cari combatu Russi'a, au in vedere cestiunea nationalitatiloru in totu cuprinsulu ei. Grecii sunt, pe catu se scie din istoria, cei mai vechi locuitori ai Orientului. Romanii sunt acasa in Orientu. Cestiunea orientala nu e o cestiune eschisivu slava... Russi'a lucra in interesulu slavismului, Angli'a si Austri'a se silescu a creá unu contrapundu in contra slavismului... Greci'a a cerutu se fia admisa la congressu si cererea ei e sustienuta de aceste poteru. Dér' si Romani'a se dice, ca a invocatu acutulu poteriloru, ca a protestatu la cabinetu in contra pazei rusoturcesci. Russi'a a respulit ospitalitatea si aliantia romana cu ingratitudine brutala. Romani'a a contribuitu in modu insemnatu (hat Wesentliches beigetragen) la succesele rusesci, romaniloru este a se multiamipóte, ca in momentul decisivu armata rusesca a potutu se'si tiena positiunile dincolo de Dunare si acuma intrebuintéza Russi'a victoriele sale, spre a tratá pe romani in modulu celu mai despretuitoru. Russi'a nu póte se suferé aducerea aminte de servitiile ce ile a facutu Romani'a; ea doresce de a nimici Romani'a cu totulu. Escesele egoismului potu se duca chiaru la nebunia. Russi'a appare cá invingatória la congressu, dér' cu-o védia morala stirbita. Romanii nu sunt slavi si de aceea nu e locu pentru ei in noulu Orientu.“

„Kölnische Ztg.“ publica o convorbire interessanta, ce a avut'o corespondentulu seu c'unu diplomatu rustru la Adrianopolu, din care reproducemu pasagiulu ultim. Venindu vorb'a de Constantinopolu, dise diplomatulu rustru:

„Asi minti, déca n'asi marturisi, ca cucerirea Constantinopolei ar' fi realisarea unui idealu placutu alu rustru. Dér' acést'a pentru noi e numai unu visu, la care ne gandimu numai la serbatori, dér' nu si in dile de lucru. Inse cu deosebire in resbelulu actualu cucerirea Constantinopolei a fostu dela inceputu lasata la o parte. Ai vedutu, ca ne-amu opritu inaintea Constantinopolei, cu tóte ca nu trebuieá decatu se intindemu numai man'a si ne cadea in brajie cá unu meru coptu de pe pomu. Ca-ci cine ne ar' fi impededatu? Numai Angli'a. Dér' noi ne aflamu in departare numai de 8 óre si pana ce la Downing Street devenia proiectulu hotarire, eramu dejá la Bosforu.“

„Austri'a“, dise atunci corespondentulu.

„Nici odata! Dt'a uiti aliantia celoru trei imperii. In acést'a se facura stipulatiuni pentru tóte casurile posibile. Austri'a n'a fostu niciodata contr'a operatiuniloru nóstre, pentru-ca dela inceputu n'a avutu nici o cauza pentru asi ceva. Ce vei fi auditu in Constantinopolu despre acést'a, este falsu. Se ne inchipuimu totusi, ca austriacii ar' fi avutu pofta a ne face dificultati, apoi positiunea nóstra erá cu multu mai favorabila, decatu cá ei se póta cugetá la óra care succesu. Se nu se uite, ca romanii s'au luptatu vitejesce, si ca astadinu numai sunt natiunea despretiuita din resbelulu de Crime'a. Austri'a, intrandu in Romani'a, nu ar' fi scapatu asiá usioru cá in Augustu 1854. Noi insine amu fostu uimiti de artileri'a romana, ale carei descarcaturi insuflau mare respectu turciloru, cumu si de cavaleri'a ei escelenta. De serbi inca se póte dice mai asemenea Austri'a n'a cugetatu nici candu la lucruri de acelea, fiindu convinsa, ca Russi'a se va opri acolo, unde trebuieá se se opréscu, dupa cumu promisese.“

„Dér' Austro-Ungari'a n'a fostu libera se traga provincie slave in partea s'a, se ié portulu dela Salonichi, si in modulu acest'a se se scape de nisce vecini superatori?“

„Noi nu pretindemu ceva mai bunu, observá diplomatulu. Dér', precumu vedi, nu a voitu. Probabilu, ca a sciutu, ca acestea sunt numai sfarimaturi, ce nu se potu asimiliá, probabilu de alta parte, ca s'a temutu a'si aruncá pondulu principalu in elementulu slavu. Ca-ci, ce s'ar' alegé atunci cu Austro-Ungari'a? Fi inse convinsu, ca noi cu Austri'a nu diferimu de locu asup'a scopuriloru resbelului.“

Despre situatiunea in Romani'a se scrie lui „Politische Correspondenz“ din Galati:

„La Dunarea de josu se inmultiescu pe di ce merge semnele unei ocupatiuni rusesce indelungate. In catu privesce Basarabi'a sunt chiaru semne ca russi voiescu se-o ié in posesiune. Tóta Basarabi'a romanésca dela Reni pana la marea négra e inundata de impiegati rusesci militari si civili, cari cercetéza fruntariile, prepara locuintie pentru autoritati, c'unu cuventu facu tóte pregatirile spre a

la momentul datu tier'a in posesiune cu-o
comisiune completa. Sub impregiarile de fa^{ci}a
póte fi vorba de unu plebiscitu, pentru ca rus-
ii au greu s'ar' invoii la unu plebiscitu, care nu
va face sub presiunea baionetelor lor, cu
altu, ca generalu Ignatieff a fostu amenintiatu pe
ministrulu Bratianu cu plebiscitul. D. Bratianu a
scutit pe Ignatieff se taca cu veleitatile sale de
plebiscitu, indata ce ia oferitu, a estinde plebiscit-
ulu asupra intregii Basarabie si a nu 'lu margini
mai la Basarabi'a romanésca. Cu tóte ca Ba-
sarabi'a a fostu in multe privintie negligeata de
guvernulu romanu si in deosebi pentru co-
municatiune nu s'a facutu mai nimicu, totusiu este
mare intrebare, déca onórea, de a fi sub rusii,
s'ave unu farmecu mai mare pentru populatiunea
Basarabiei, decatu consciinti'a linistitória, de a face
parte dintr'unu statu constitutionalu si liberalu cá
Romania-

In Galati, Brail'a si giuru mai ca nu se mai
trupe rusesce, cu atatu mai multe pregatiri
facu inse, dela cari se póte conchide la o in-
terzicta ocupatiune rusesca. Impiegati sanitari
administratiune si de intendentia si alte per-
sonagie uniformate se asedia pe aci.

Cei mai multi dintre acesti'a 'si-au adusu
familiele din Russia cu sine si inchiríeza
se pentru siese luni ba multi si pentr'unu
an intregu. In generalu nu mai prea vinu
trupe din Basarabi'a in Romania'a. Ba unele
regimente, cari sosira deja la Iasi si Romanu au
capetatu ordinulu se se reintórca. Cu atatu mai
multe trupe rusesce se intoreu inse din Bulgari'a
in Romania'a. Aceste inse nu trecu numai, ci se
concentréza in Romania'a, cu scopu cá dupa ce s'au
formatu in divisiuni se plece mai departe in Russia.
Va trece inse multu timpu pana ce se va efectúa
concentrarea acést'a, ca-ci inainte de trei luni nu
se potu readuná diferitele corpuri de armata. —
Comunicatiunea comerciala inca totu stagnéza. Dru-
mulu de feru este mereu ocupatu cu transporturi
militari si navigatiunea pe Dunare e libera, dupa
cumu s'a anuntiatu oficialminte, dér' numai pe
risiculu intrepentorilor. E naturalu, ca sub ase-
meni impregiarari comerciulu intimpina inca pedeci.
La Tulci'a unde Dunarea a fostu inchisa se lucra la
delaturarea pedeciloru, dér' fórté incetu astfelu,
ca totu comerciulu de esportu s'a trasu la Odessa
si porturile Dunarei voru trebui se astepte inca
luni intregi pana 'si voru poté esportá marfurile.
Cu tóte aceste s'au inchiaiatu contracte mari pentru
liferare de carbuni din Angli'a si pentru esportu
de papusioiu din Romania'a.

Cartea verde a Romaniei.

Cap. III. — Independenti'a Romaniei. — Resbe-
lulu cu Turci'a — Violarea crucii rosie de ar-
matele otomane.

(Urmare.)

13. Telegrama-circulara a dlui Cogalniceanu
catra toti agentii Romaniei in strainatate, invitan-
du-i a cere de la puterile garante, cá Turci'a se
nu tréca lini'a ei de aperare, care este Dunarea,
si se nu espuie Romania'a la ororile resbelului.
„Déca inse vocea nóstra nu va fi ascultata, déca
tier'a nóstra va fi navalita, déca orasiile si satele
nóstre voru fi incendiate, déca bogatiile materiale,
produsulu lucrariloru nóstre pacifice intr'unu timpu
de mai multu de doue-dieci de ani voru fi nimiti-
cite, si acést'a fara cá se fia din vin'a nóstra si
pentru o neintielegere, care nu ne privesce, intrég'a
responsabilitate va cadé asupr'a Europei, asupr'a
aceloru puteri, care au afirmatu, ca Romania'a va
ave dreptulu d'a se presintá inaintea loru cá o
creditoria, cá se reclame totu ce este datoritu sa-
crificiiloru moderatiunei si deferentiei ei la do-
rintiele loru.“ Inainte de tóte, dice circular'a, de-
clarati, ca staruindu, cá Bucurescii se nu fia ocu-
patu chiaru de Russii, si mai puçinu vomu permite,
cá acestu orasiu se fia navalitu de Turci.“ (10
Aprilie.)

14. Telegrama dlui Cogalniceanu catra ma-
rele-vizir, cá se'lu informeze de convocarea grab-
nica a parlamentului romanu, care se va intruni
la 26 Aprilie si carui'a i se va comunicá depesi'a
adresata M. S. Domnitoriului, de óre-ce represen-
tantiu natiunei au singuri dreptulu constitutionale
d'a raspunde in acésta privintia. (11 Aprilie.)

15. Telegrama dlui Cogalniceanu catra agentii
romani in strainatate in aceasi privintia. (11
Aprilie.)

16. Telegrama d-lui Degré comunicandu ca
d. de Bülow crede, ca tratatulu din 1856 n'a ga-
rantatu neutralitatea Romaniei in casu de resbelu.
(12 Aprilie.)

17. Telegrama-circulara a dlui Cogalnicénu
catra agentii romani, prin care 'i informéza, ca ar-
mata rusesca a inceputu trecerea Prutului si ca
guvernulu este otaritu a pastrá neutralitatea. Tru-
pele romane au primitu ordinulu d'a se retrage
in intru. Poporatiunile de pe tiermulu Dunarii
au fostu invitate a transportá familiile si averea
loru in interioru. (11 Aprilie.)

18. Telegrama prefectului din Galati, cerendu
din partea agentului otomanu garantii pentru su-
pusii otomani. (12 Aprilie.)

19. Telegrama dlui Cogalniceanu facundu
cunoscutu ca, Romania'a fiindu in pace cu Pórt'a,
supusii otomani si agentulu potu siedé linistiti in
Galati si ministrulu spera, ca si agentulu romanu
si cetatiani romani din Constantinopolu si din pro-
vinciile otomane se voru bucurá d'aceasi protec-
tiune. (12 Aprilie.)

20. Telegrama marelui-viziru catra M. S.
Domnitorulu informandu pe M. S. despre declararea
resbelului. „Pórt'a crede, ca va puté comptá, ca
in acésta grava impregiarare guvernulu prin-
cieriulu va lucra conformu cu principiale, cari
decurgu din legaturile ce unescu Principatele-
Unite cu imperiulu otomanu.“

21. O telegrama a dlui Balacénu, care a-
nuncia, ca guvernulu otomanu a insarcinatu pe am-
basadorele seu la Vien'a se spuna comitelui An-
drásy, ca trecerea Dunarei de catra ostirile turcesce
depinde numai de apretierea Serdarului Ekrem.
(13 Aprilie.)

22. O telegrama a dlui Balacénu, care a-
nuncia intreruperea corespondintiei telegrafice intre
Bucuresci si Constantinopolu. (14 Aprilie.)

23. O telegrama a dlui Balacénu, care anuncia
ca guvernulu austriacu a facutu la Constantinopolu
represintari energice in contra ori-carei veleitati
de bombardare a orasieloru romane. (16 Aprilie.)

24. O telegrama circulara a dlui Cogalniceanu
care aduce la cunoscentia agentiloru romani vo-
tarea conventiunei pentru trecerea armatelor ruse.
(17 Aprilie.)

25. O scrisóre a gerantului agentiei de la
Constantinopolu privitoria la greutatea ce esista in
modulu d'a corespunde si cerendu instructiuni.
(18 Aprilie.)

26. O telegrama circulara a dlui Cogalniceanu
desmintiendu alegatiunea diarului „Les Debats“,
care dicea, ca guvernulu romanu n'a fostu sinceru
cu ocaziunea conventiuniloru cu Russia. Ministrulu
aréta, ca tier'a s'a silitu a-si asicuré celu puçinu
guvernulu, otarele, drepturile si interesele sale si
numai atunci, candu s'a vediutu parasitu de tóte
puterile. (21 Aprilie.)

27. O telegrama a dlui Cogalniceanu desmin-
tiendu asertiunea diareloru, cari pretindu ca, dupa
conventiunile cu Russia caile ferate romane tre-
buescu inlocuite cu altele, cari se se potrivésca
cu ale Russiloru. (21 Aprilie.)

28. O telegrama circulara a dlui Cogalniceanu
privitoria la bombardarea orasiului deschisu Reni.
(22 Aprilie.) [Va urmá.]

Diverse.

(Inmormentarea arhiducelui
Franciscu Carolu.) Intristarea ce a pro-
dus'o la locuitorii capitalei si a monarchiei intregi
mórtea betranului arhiduce, a tatalui, Majestatii
Sale, spune mai elocuentu, cá tóte necrológele, catu
de multu iubitu a fostu elu. Rari sunt principii
la o caror'a inmormentare se se fi documentatu
atat'a simpatia din partea poporului. In 12 l. c.
diu'a inmormentarii, mii de ómeni din Vien'a si
giuru impleau stradele pe unde avea se tréca cor-
tegiulu. Multimea nu incetá de a vorbi despre
blandeti'a si nenumeratele binefaceri ale repausatului
arhiduce. Inmormentarea a urmatu dupa ceremoni-
alulu prescriu. La 2 óre s'a transportatu anim'a
repausatului in biseric'a dela St. Augustinu si in-
testinele lui s'au depusu in biseric'a St. Stefanu.
Intru aceea s'au asediatu trupele cu generalitatea
in piati'a dinaintea palatului. Infanteri'a tiené or-
dinea in strade. La 3 óre s'au adunatu tóte som-
nitatile curtii si ale capitalei, reprezentantiu po-
teriloru straine, intre cari se vedea pricipele de
Aosta, principele Leopoldu de Hohenzollern, prin-
cipele Georgiu de Saxoni'a s. c., apoi membrii
aristocratiei in biseric'a capuciniloru. Ungurii si
polonii erau in costumele loru nationale. Dupa
acesti'a au sositu si membrii casei imperatesce in
trasuri de curte in doliu. In fine a venitu impe-
ratulu cu imperatés'a intr'o trasura négra cu doui
cai. Imperatulu era in uniforma de maresialu fara

decoratiuni, imperatés'a intr'o rochia négra cu trenu
lungu si cu giuvaere (scule) negre. Intru aceea
s'a pusu in miscare de la palatu carulu mortuaru
de curte cu siese cai albi si pe lenga acest'a alte
doue ecuipage cu siese cai. O compania de infan-
teria, unu escadronu de cavaleria si gard'a palatului
calare formau escort'a. Inainte mergeau represen-
tanti'a comunei, a bisericeloru, a spitaluriloru s.
c. l. Cosciugulu imbracatu in catifea négra era
acoperitu de cununile cele mai frumóse. Intre su-
netulu clopoteloru a mersu conductulu prin stradele
capitalei la biseric'a capuciniloru. Ajunsu aci cos-
ciugulu a fostu primitu de catra pontificante in
fruntea intregii preotimi si a fostu dusu in bi-
serica si asediatu in mediuloculu bisericeii intre o
multime de faclii aprinse. A urmatu apoi bine-
cuventarea prin cardinalulu Kutschker, dupa care
cantaretii capelei dela curte au intonatu „Libera“.
In timpul binecuventarei Imperatului si arhiduciloru
le lacrimá ochii. Imperatés'a se rogá in genunchi.
Dupa binecuventare luara lacaii de curte cosciugulu
si 'lu dusera in cripta. Contra ceremonialulu in-
datinatu pana acuma imperatulu, arhiducii si prin-
cipele de coróna au petrecutu cosciugulu pana in
cripta. Dupa ce cadavrulu s'a asediatu acolo si
s'a predatu guardianului dela capucini de catra
maresialulu curtii, Majestatile loru s'au reintorsu
din biseric'a la palatu.

(Parastasu.) Sambat'a trecuta la 11 óre
inainte de ameadiu s'a celebratu in biseric'a pa-
rochiala din Sibiu unu parastasu solemnu pentru
odihn'a repausatului arhiduce Franciscu Ca-
rolu, la care solemnitare au fostu reprezentate
tóte autoritatile civile si militare din Sibiu. —
Parintele metropolitu Mironu Romanulu a in-
dreptatu unu cerculariu catra tóte oficiile proto-
presbiterale din arhidieceasa, in care ordona, cá
pentru odihn'a sufletului repausatului arhiduce
Franciscu Carolu se se celebreze in fiacare
biseric'a parochiala din arhidieceasa catu mai cu-
rundu cate unu parastasu cu tóta solenitatea, ce
se cuvine memoriei fericitului arhiduce.

(Pap'a Leo XIII. si gard'a elveti-
ana.) Pap'a a fostu alarmatu dilele trecute de
revolt'a gardei elvetiane, care cerea se i se ma-
reasca leaf'a. Relativu la acést'a scrie „Itali'a“:
Se scie, ca dupa o datina vechia toti ampioiati
Vaticanului primescu cu ocaziunea mortii unui papa
salariulu pe trei luni, cá remuneratiune. Toti papii
au observatu acést'a datina, numai Leo XIII n'a
voitu se tiene contu de ea, dicundu, ca situatiunea
financiaria a palatului apostolicu nu permite unu
asemenea lucsu. Dér' Elvetianii nu s'au multiamitu
cu acést'a. Se dice, ca unii dintre ei s'au plansu
si au reclamatu leaf'a dela oficiari, in numele tu-
turoru colegiloru loru, oficiarii le au respunsu inse
cu imediata tramitere in arestu a deputatiunei intregi.
O noua deputatiune a urmatu dupa acést'a si si
acést'a fú arestata. In fine portile inchisorei s'au
spartu de catra prisionerii din laintru si de catra
camaradii loru, cari le ajutau de afara; tóte cor-
purile elvetianiloru s'au adunatu in casarma si 'si-
au sdrobotu puscile. Afacerea inse s'a arangiatu
in fine, soldatii au fostu pentru antaiu multiamiti
cu promisiuni, aceste inse nefiindu de ajunsu, Pap'a,
la intrevenirea secretariului seu de statu Franchi,
a incuviintiatu pentru fiacare elvetianu o indemnitate
de 50 franci.“

(O scena din stradele Bucuresciloru.)
Eri dupa amédiu — scrie „Romania libera“ — cativa pa-
hontii russi, (carausi rusescei pentru transpórtu militare),
condusi de unu cazacu, voieau se tréca cu carele loru din
strad'a Lipscani in podulu Mogosióiei. Unu sergentu de di,
conformandu-se dispositiuniloru politienesci de a nu permite
trecerea caraloru pe strad'a principala a capitalei nóstre, i'a
opritu, indreptandu-i se mérga pe stradele laterale. Pahontii
s'au opusu de a se supune agentului fortiei publice, ér'
acést'a, venindu-i in ajutoriu si unu altu sergentu de di, nu
voia se cedeze. Astfelu s'a produsu acolo o imbultie si
s'a adunatu o multime de lume, spre a privi acésta nein-
tielegere, care a degeneratu intr'unu adevratu scandalu
publicu. In urma cazaculu, care insoçiá pe pahontii, a aler-
gatu la consulatulu rusescu, de unde s'a intorsu cu unu
capitanu din armat'a imperatului seu. Acést'a pe data ce
sosi la faci'a locului, ordoná sergentiloru, cá se permita
trecerea pahontiloru cu carale, ca-ci la din contra le taie
capulu cu sabi'a. Acést'a irrita pe multimea spectatória,
intre care se aflau si trei soldati din regimentulu alu 3-lea
romanu de infanteria. Apoi oficiierulu a comandatu cazaculu
cá se scóta sabi'a. Acést'a inse in locu de sabia a inceputu
se opereze cu cnut'a, aplicandu lovituri sergentiloru. Soldatii
romani vediendu acést'a, au saritu in ajutoriulu sergentiloru.
Lumea a inceputu se murmure, ér' cazaculu cu vitézulu
oficiieru au luat'o la fuga. Dér' soldatii romani s'au luat'u
dupa ei si, prindiendu calulu cazaculu de códa, l'au dusu

